

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“МІЖНАРОДНА ЖУРНАЛІСТИКА”

(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом філологічних наук

І. Ю. Слісаренком

Затверджено на засіданні кафедри політології

(протокол № 11 від 14.01.02)

Перезатверджено на засіданні кафедри філософії та політології

(протокол № 1 від 08.09.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Слісаренко І. Ю. Навчальна програма дисципліни “Міжнародна журналістика” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 12 с.

Навчальна програма дисципліни “Міжнародна журналістика” містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародна журналістика”, теми рефератів, початковий тест для виявлення рівня підготовки студентів, питання для самоконтролю студентів, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Міжнародна журналістика — це всебічні й неупереджені журналістські інформування й аналіз поточних міжнародних процесів або конкретних подій, виконаний із застосуванням науково вивірених методів політичних і соціальних наук та яскравих емоційно-стилістичних мовних засобів з чітко заявленою авторською позицією.

Нині міжнародна журналістика — це не просто оперативне і своєчасне інформування про події, що відбуваються на міжнародній арені. Засоби масової інформації стали повноправними учасниками міжнародних процесів. Мало того, вони часто визначають пріоритети (порядок денний) урядового та міжнародного обговорення тих чи інших проблем.

Глобалізація мас-медіа сприяла як позитивним, так і негативним явищам. З одного боку, світ справді став взаємопов'язаним завдяки супутниковому телебаченню. З іншого — великі групи держав у світовому інформаційному обміні стали нерівноправними.

Коли суспільства й уряди стають залежними від мас-медіа, постає проблема якості діяльності ЗМІ у висвітленні міжнародних подій, зокрема виконанні ними суспільно значущих функцій неупередженого інформування, всебічного аналізу.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН **вивчення дисципліни**

“МІЖНАРОДНА ЖУРНАЛІСТИКА”

№ п/п	Назва теми
1	Предмет і завдання дисципліни
2	Уряд як провідне джерело міжнародної інформації
3	Мас-медіа як джерело міжнародної інформації
4	Сучасні фактори у поширенні міжнародної інформації
5	Роль паблік рилейшнз
6	Міжнародна інформація, ЗМІ та культура
7	Громадське мовлення
8	Дієвість (ефекти) міжнародної інформації
9	Вплив міжнародної інформації на події у країні та її внутрішню політику
10	Робота кореспондента за кордоном
11	Підготовка кореспондентського пункту
12	Специфіка роботи в “гарячих точках”

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНА ЖУРНАЛІСТИКА”

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни

Зародження міжнародної журналістики. Розвиток радянської міжнародної журналістики: інформування чи пропаганда? Зародження української міжнародної журналістики. Міжнародна журналістика: світовий досвід. Диверсифікація носіїв міжнародної інформації.

Література [2–4]

Тема 2. Уряд як провідне джерело міжнародної інформації

Поняття зовнішньої політики. “Травці” у зовнішній політиці та їхні інтереси (Allison: Decision Making): кожний гравець дбає лише про власні інтереси і з огляду на них будує власну гру. Суперечності між гравцями.

Література [5; 6; 9]

Тема 3. Мас-медіа як джерело міжнародної інформації

Історичний розвиток: від Коена до О’Гефферна.

О’Геффернан узагальнив роль, яку ЗМІ відіграють у зовнішній політиці на сучасному етапі. ЗМІ виконують такі функції: по-перше, є швидким джерелом інформації; по-друге, визначають порядок денний громадського та урядового обговорення й розв’язання зовнішньополітичних проблем; по-третє, є сигнальною системою зовнішньополітичних дій урядів; по-четверте, це засіб впливу неурядових організацій і терористів на зовнішню політику урядів.

Література [6; 9; 16; 23]

Тема 4. Сучасні фактори у поширенні міжнародної інформації
Інформатизація. Інтернаціоналізація. Постмодернізм.
Індивідуалізм.

Характеристика домінування: панівний клас, або еліта, є джерелом такого домінування; ЗМІ перебувають в уніфікованому стані і в руках монополіста; продукція стандартизована і контрольована; зміст вибірковий і погоджений “згори”; аудиторія залежна й пасивна; вплив ЗМІ сильний і спрямований на дотримання встановленого соціального порядку.

Характеристика плюралізму: конкуруючі політичні, соціальні та культурні інтереси й групи є джерелом плюралізму; велика кількість незалежних ЗМІ; продукція оригінальна, вільна і творча; зміст охоплює різноманітні погляди і відповідає запитам аудиторії; аудиторія сегментована, активна і здатна реагувати; вплив неоднорідний і не-прогнозований, часом відсутній.

Література [15; 17; 20]

Тема 5. Роль паблік рилейшнз

Поняття “паблік рилейшнз”: прийоми і методи. Застосування паблік рилейшнз учасниками інформаційних відносин. Звинувачення на адресу влади в маніпулюванні ЗМІ і громадською думкою: порушення цього кодексу поведінки призводить до виключення з привілейованої групи.

Література [1; 6; 12]

Тема 6. Міжнародна інформація, ЗМІ та культура

Поняття “культура” і її характеристики. Критика комерціалізації мас-медіа. Націоналізм, національна культура і мас-медіа. Культурний імперіалізм і медіа-імперіалізм.

Література [5; 7; 13]

Тема 7. Громадське мовлення

Громадське мовлення і його роль у міжнародних інформаційних відносинах. Досвід “Бі-Бі-Сі”.

Література [10; 14; 19]

Тема 8. Дієвість (ефекти) міжнародної інформації

Історичний розвиток теорії. Теорії прямого впливу. Ефект “чарівної кулі”. Теорії непрямого впливу. Теорії особистого впливу. Аналіз культивациї. Ефект телебачення. Поняття аудиторії мас-медіа. Дитяча аудиторія.

Література [8; 22]

Тема 9. Вплив міжнародної інформації на події у країні та її внутрішню політику

Президентські вибори у Франції і США як приклад домінування проблем зовнішньої політики. Вибірчі пріоритети і зовнішня політика в Україні. Вплив Росії і російських ЗМІ.

Література [11; 19]

Тема 10. Робота кореспондента за кордоном

Особливості роботи власного і спеціального кореспондентів. Кореспондентська мережа за кордоном: газети, інформаційні агентства, телерадіоорганізації.

Власний кореспондент — представник медіуму, призначений на певний термін для інформування про події у країні, його перебування у групі країн, пов'язаних географічно, політично або іншими факторами.

Спеціальний кореспондент — представник медіуму, який призначається редакцією для висвітлення події, яка має (або матиме) широкий міжнародний резонанс або вплине на внутрішню ситуацію у країні.

Кореспондентська мережа — це сукупність власних кореспондентів окремого медіуму (або групи) за кордоном.

Тема 11. Підготовка кореспондентського пункту

Фінансове і матеріальне забезпечення. Акредитація.

Приклад США: утримання телевізійної групи у Вашингтоні становить близько 300 тис. дол. на рік.

Кошторис витрат: помешкання; зв'язок (у тому числі супутниковий); професійне обладнання; транспорт; представницькі.

Умови отримання акредитації.

Тема 12. Специфіка роботи в “гарячих точках”

Юридичні аспекти захисту життя і гідності журналіста. Поняття пулу. Робота в пулі. Обмеження, що виникають у журналістській роботі у складі пулу.

Література [22]

ПОЧАТКОВИЙ ТЕСТ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

(письмовий, час для написання — 1 акад. год)

1. Які країни Східної Європи входять до першої групи кандидатів на вступ до Європейського Союзу?
2. Яку посаду обіймає лорд Дж. Робертсон?
3. Що таке Дейтонські угоди?
4. Хто такий Е. Ходжа?
5. Який режим панує у Північній Кореї?

6. Перелічить відмінності кандидатів у президенти на останніх виборах у США Б. Клінтона і Дж. Буша.
7. Перелічить основні засади зовнішньої політики України.
8. Хто обіймав посаду міністра закордонних справ України, починаючи з 1991 р.?
9. Хто є президентом Польщі? Якою є його політика щодо України?
10. Що таке Шенгенська група?
11. У чому причина кризи в Косові?
12. Що об'єднує Мілошевича, Туджмана, Ізетбеговича?
13. Які завдання виконує Рада Європи?
14. Що таке Європейський Союз?
15. Що таке ГУУАМ?
16. Охарактеризуйте методи правління президента Білорусі О. Лукашенка.
17. Хто такий Е. Шеварднадзе?
18. Яка політика Нової адміністрації президента США щодо України?
19. Які українські газети ви читаєте регулярно? Які телевізійні новини ви регулярно дивитесь? Чому?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Чому американський вчений Б. Коен дійшов висновку, що засоби масової інформації здебільшого прислужують уряду, коли йдеться про зовнішню політику?
2. Функції ЗМІ в зовнішній політиці.
3. Що таке теледипломатія?
4. Як ЗМІ визначають порядок денний громадського та урядового обговорення і вирішення зовнішньополітичних проблем?
5. Чи є мас-медіа сигнальною системою зовнішньополітичних дій урядів?
6. ЗМІ як засіб впливу неурядових організацій і терористів на зовнішню політику урядів.
7. Що таке теледипломатія?
8. Принципи інформаційної політики Бі-Бі-Сі.
9. Чому громадське мовлення називають якісним?
10. Якими прийомами уряд маніпулює ЗМІ?
11. Положення теорії “чарівної кулі”.
12. Чи сприймає аудиторія повідомлення ЗМІ більш-менш однаково?
13. Чи істотно впливають повідомлення ЗМІ на емоції та почуття індивідуума?

14. Чи викликають повідомлення ЗМІ в окремого індивідуума таку саму реакцію, як і в інших індивідуумів?
15. Чи справляють ЗМІ прямий і потужний вплив на аудиторію?
16. Що таке медіа-імперіалізм?
17. Що таке медіа-істеблішмент?
18. Хто такий власний кореспондент?
19. Хто такий спеціальний кореспондент?
20. Що таке журналістський пул?
21. Феномен громадського мовлення (на досвіді Бі-Бі-Сі) і його роль у міжнародному процесі.
22. Сучасні тенденції в системі взаємозв'язку державного суверенітету та інтернаціоналізації мас-медіа.
23. Чи простежуються явища “культурного імперіалізму” та “медіа-імперіалізму” в Україні?
24. Історичні причини набуття поняттям “пропаганда” негативного забарвлення.
25. Як правляча еліта використовує ЗМІ для поширення інформації, оприлюднення якої їй вигідне?
26. Чому, на думку Б. Коена, уряд є не лише єдиним джерелом зовнішньополітичної інформації, а й її тлумачем?
27. Чому вважається, що американський уряд програв в'єтнамську війну на телевізійних екранах Америки?
28. Засоби масової інформації як швидке джерело інформації.
29. Як ЗМІ визначають порядок денний громадського та урядового обговорення і вирішення зовнішньополітичних проблем?
30. Мас-медіа як сигнальна система зовнішньополітичних дій урядів.
31. Поняття аудиторії мас-медіа.
32. Теорії прямого впливу.
33. Ефект “чарівної кулі”.
34. Теорії непрямого впливу.
35. Теорії особистого впливу.
36. Аналіз культивуваціі.
37. Ефект телебачення.
38. Інформаційні потреби журналістів щодо міжнародних подій.
39. Чи справедливе твердження “перемагає негатив” щодо висвітлення міжнародних подій?
40. Поняття прогнозу в журналістському дослідженні міжнародних подій.
41. Класифікація прогнозів.
42. Поняття заідеологізованого аналізу: негативні наслідки.

43. Логіко-інтуїтивний аналіз: переваги і недоліки.
44. Поняття якісної та таблоїдної преси. Поточні тенденції.
45. Новітні технології і міжнародні процеси.
46. Роль комп'ютерної мережі Інтернет: переваги і негативні тенденції.
47. Вплив ЗМІ на міжнародний процес. Хто встановлює порядок денний?
48. Неурядові міжнародні організації та їх ЗМІ (на прикладі "Грінпіс").
49. Які медіа є глобальними?
50. У чому феномен телекомпанії "Аль-Джахіра"?
51. Як М. Каддаффі використовує пресу?
52. Чому в інформаційних повідомленнях переважає негатив?
53. Суверенітет і глобальні мас-медіа.
54. Чи актуальна нині теза про медіа-імперіалізм?
55. Чим небезпечний заідеологізований аналіз?
56. Чи впливають зарубіжні ЗМІ на політику уряду України?
57. Негативні і позитивні риси роботи журналіста в пулах.
58. Особливості висвітлення діяльності міжнародних організацій.
59. Хто визначає порядок денний зовнішньої політики: уряд чи преса?

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Чому Анвар Садат, Беназір Бхутто і Михайло Горбачов отримали титул "суперзірка американського телебачення"?
2. Порівняльний аналіз висвітлення міжнародних подій двома вітчизняними телеканалами (на вибір).
3. Нові інформаційні технології і висвітлення ЗМІ міжнародних процесів.
4. Як ЗМІ визначають порядок денний громадського та урядового обговорення і вирішення зовнішньополітичних проблем?
5. Мас-медіа як сигнальна система зовнішньополітичних дій урядів.
6. ЗМІ як засіб впливу неурядових організацій та терористів на зовнішню політику урядів.
7. Сучасні тенденції в системі взаємозв'язку державного суверенітету та інтернаціоналізації мас-медіа.
8. Явища "культурного імперіалізму" та "медіа-імперіалізму" в Україні у контексті політичного процесу.
9. Особливості роботи журналіста в "гарячих точках".
10. Чи впливають зарубіжні ЗМІ на політичну ситуацію в Україні?
11. Українські ЗМІ у висвітленні подій 11 вересня 2001 р. у США.

12. Порівняльний аналіз програм телевізійних новин України у висвітленні міжнародних подій.
13. Порівняльний аналіз українських газет у висвітленні міжнародних подій.
14. Терористи і ЗМІ.
15. Особливості діяльності Сі-еН-еН.
16. Чому зі світовими мас-медіа конкурує арабська телестанція “Аль-Джахіра”?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Иванян Э.* От Джорджа Вашингтона до Джорджа Буша. Белый дом и пресса. — М., 1991.
2. *Москаленко А. З.* Вступ до журналістики. — К., 1997.
3. *Москаленко А. З.* Теорія журналістики. — К., 1998.
4. *Петрів Т., Слісаренко І.* Світові мас-медіа: Короткий довідник для студентів Інституту журналістики. — К.: РВЦ “Київський університет”, 1999.
5. *Слісаренко І. Ю.* Влияние средств массовой информации на международные процессы и внешнюю политику // Альманах “Акценты: новое в журналистике и литературе”. — 1998. Вып. 1–2 (8–9). — С. 35–38.
6. *Слісаренко І.* Вплив засобів масової інформації на зовнішню політику та міжнародні процеси // Українська журналістика-97: Матер. наук.-практ. конф. — К.: Центр вільної преси, 1997. — С. 82–84.
7. *Слісаренко І.* “Держава-нянька” та засоби масової інформації в Україні // Вісн. Київ. ун-ту: Журналістика. 1997. — Вип. 5. — С. 43–47.
8. *Слісаренко І.* Камені спотикання у діяльності та дослідженнях мас-медіа і масових комунікацій // Українська журналістика в контексті світової: Зб. наук. пр. / За заг. ред. проф. В. І. Шкляра. 1998. — Вип. 2. — С. 61–73.
9. *Слісаренко І.* Моральні фактори у зовнішній політиці та діяльність мас-медіа // Сучасна політична культура та діяльність мас-медіа: Зб. наук. пр. / За заг. ред. А. З. Москаленка. — К.: Фондація “Суспільність”, 1998. — С. 79–84.
10. *Слісаренко І. Ю.* Засади громадського мовлення // Українська журналістика в контексті світової. — К., 1997. — С. 68–74.

11. *Слісаренко І. Ю.* Засади громадського мовлення. Світовий досвід та перспективи для України: Матер. до лекцій зі спеціалізації “Міжнародна журналістика” для студентів Інституту журналістики. — К.: РВЦ “Київський університет”. 1998.
12. *Слісаренко І. Ю.* Стратегія та техніка публік рилейшнз у зовнішній політиці // Політика і час. — 2000. — № 7.
13. *Attacks on the press in 1997 // A worldwide survey by the committee to protect journalists.*, — N.Y., 1997.
14. *Berkman R., and Kitch L. W.*, 1986: *Politics in Media Age*, McGraw-Hill.
15. *Graber D. A.* (ed.), 1982: *The President and Public*, Philadelphia: Institute of Human Issues.
16. *Graber J.* (ed.), 1994: *Media Power in Politics*, Third Edition, Washington, D.C.: CQ Press.
17. *Kean J.*, 1991: *The Media and Democracy*, Polity Press.
18. *Schudson M.*, 1995: *The Power of News*, Cambridge, London: Harvard University Press.
19. *Serfaty, Simon* (ed), 1990: *The Media and Foreign Policy*, Macmillan and Foreign Policy Institute The John Hopkins University, pp.189–199.
20. *Seymour-Ure C.*, 1974: *The Political Impact of the Mass Media*, London: Constable.
21. *Spitzer R.J.* (ed.), 1993: *Media and Public Policy*, Westport, Connecticut, London: Praeger.
22. *Watson J, and Hill A.*, 1997: *A Dictionary of Communication and Media Studies*, 4th Edition, Arnold.
23. *Wyatt C.R.*, 1993: *Paper Soldiers. The American Press and the Vietnam War*, New York and London: W.W.Norton&Company.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Міжнародна журналістика”	3
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародна журналістика”	4
Початковий тест для виявлення рівня підготовки студентів	6
Питання для самоконтролю студентів	7
Теми рефератів	9
Список рекомендованої літератури	10

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

*Н. В. Медведєва
Л. М. Гримальська
Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-1047

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП